

Qubanın Qərbi Azərbaycan sevdası

Vətən və yurd anlayışları hər kəs üçün, xüsusən də biz azərbaycanlılar üçün müqəddəs anlayışlardır. Gündəlik leksikonumuzdakı “ana vətən”, “doğma yurd” ifadələri də elə-belə yaranmayıb. Yəni insan üçün anasından, doğmalarından daha əziz kim ola bilər?! Ona görə də təbiətinin, tarixinin nə dərəcədə zəngin və cəlbedici olub-olmamasından asılı olmayaraq hər kəs üçün öz vətəni, doğma yurdu daha əzizdir. Baxın, insanlar XXI əsrdə belə rahat yolu, əkinəyararlı torpaqları, yaşıllıqları, hətta yaxınlıqda içməli su mənbələri olmayan yerləri belə doğulduğu, boya-başa çatdığı yurdu deyərək tərk etmirlər.

Qarabağ əraziləri separatçılardan, silahlı terrorçu dəstələrdən təmizləndikdən sonra Azərbaycan hakimiyyətinin rəsmi təminatı olduğu halda belə oradakı ermənilərin hamısı köçüb getdilər. Çünki onlar çox yaxşı bilirdilər ki, Qarabağ lap əzəldən onların vətəni olmayıb. Amma Qərbi Azərbaycandakı ata-baba yurdlarından vəhşicəsinə deportasiya olunmuş azərbaycanlıların hər biri 50-100 ildir ki, o torpaqlara qayıdacaqları günü səbirsizliklə gözləməkdədirlər. Axı, onlar bütöv Azərbaycanın dilbər guşəsi olan Qərbi Azərbaycan ərazisində Göyçə, Vedibasar, Zəngibasar, Dərələyəz, Şəmşəddi, Dərəçiçək, Qırxbulaq, Seyidli, Ağbaba, Sərdarabad və bu kimi çoxsaylı yurd yerlərini məcburən qoyub gəlirlər. Min illər boyu bu insanların ulu babaları o yerlərdə yaşayıb, yaradıb, böyük və zəngin bir tarixi-mədəni irs qoyub gediblər.

Çar Rusiyasının XIX əsrdən başlayaraq təcridcən ermənilərə peşkəş etmiş olduğu o yerləri necə unutmaq olar?! Bax, Azərbaycan dövlətinin Qərbi Azərbaycana qayıdış siyasəti də məhz mərhələ-mərhələ deportasiyaya məruz qalmış soydaşlarımızın öz doğma yurd-yuvalarına qayıtmaq arzusundan, istəyindən, indiki halda isə həm də təşkilatlanaraq mübarizə aparmaq əzmində olmalarından irəli gəlir. Azərbaycan hakimiyyətinin Qərbi Azərbaycana qayıdış siyasəti əslində elə beynəlxalq humanitar siyasətin də təməl prinsipidir.

Təqdirəlayiq haldır ki, Qərbi Azərbaycan İcmasının bu istiqamətdəki aydın platforması respublikamızın bütün şəhər və rayonlarında insanlar tərəfindən son dərəcə isti qarşılanmaqdadır. Respublikamızın əksər şəhər və rayonlarında Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndəliklərinin yaradılması isə buna bariz misaldır.

Bu il o qədər də sabit keçməyən fevral günlərində məzuniyyət müddətimin bir neçə gününü Qubada keçirməli oldum. Doğrusu, xeyli vaxt idi ki, bu tərlərə yolum düşməmişdi. Ona görə də ziyalı dostum, şair Ramiz Qusarçaylı ilə görüşəndə ilk olaraq Quba yenilikləri ilə maraqlandım. O isə Qərbi Azərbaycan İcmasının Quba nümayəndəliyində olmağı məsləhət gördü. Biz birlikdə oraya yollandıq...

İnanın səmimiyyətimə, oraya sadəcə nümayəndəlik deməyə dilim gəlmir. Ora əslində çox yaxşı düşünülmüş, mükəmməl dizayn edilmiş bir mədəniyyət mərkəzi təsiri bağışlayır. Orada Qərbi Azərbaycan reallıqlarından xəbər verən nələr yoxdur?! İrəvan xanlığı, onun mahalları və digər yaşayış məntəqələrinin əyani şəkildə təqdim olunduğu xəritələr, diaqramlar və fotoşəkillər nələrdən xəbər vermir?! Qərbi Azərbaycandan deportasiya olunaraq Qubada məskunlaşmış insanların şəxsiyyətini, peşəsini, fəaliyyət sahələrini, hətta hərbi mükəlləfiyyətli olub-olmadığını bildirən ilkin sənədlər və daha nələr?! Bu sənədlər bizə deyir ki, zaman-zaman Qərbi Azərbaycandan deportasiya edilmiş soydaşlarımızdan 4217 nəfəri məhz Quba rayonunun ayrı-ayrı yaşayış məntəqələrində

məskunlaşmışdır. Bu minvalla da uzun illərdir ki, acı deportasiya taleyi yaşamış soydaşlarımızın niskili də, sevdası da Qubada hər kəsin qayğı və düşüncəsinə hakim kəsilir. Hansı ki, bu niskil və sevdə Qərbi Azərbaycan İcmasının Quba nümayəndəliyində səliqə ilə yanyana düzülmüş kitab rəflərindəki bədii və tarixi əsərlərdən də oxunmaqdadır. O kitablar, o əsərlər ki, onların xeyli qisminin müəllifi və ya qəhrəmanları elə Qərbi azərbaycanlıların özləridir. Daha bir qismi isə Qərbi azərbaycanlıların həyat və mübarizə hekayələri ilə dolu olan əsərlərdir.

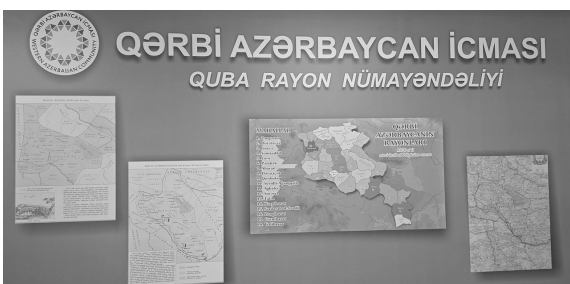
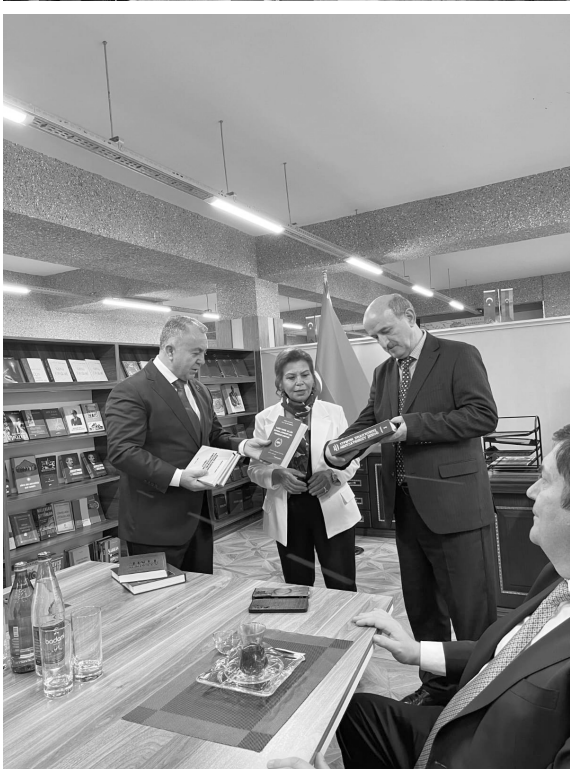
Sağ olsun o insanlar ki, Qərbi Azərbaycan İcmasının bir növ salnaməsi olan o kitabları, o əsərləri sevə-sevə Quba nümayəndəliyinə hədiyyə ediblər. Bu minvalla da Quba nümayəndəliyində o kitablardan ibarət dəyərli bir fond formalaşır.

Xalqımızın Qərbi Azərbaycana yaddaşını təzələyərək yaşadan belə bir nümunəvi mədəniyyət ocağının yaradılmasının təşəbbüskarı, təşkilatçısı və canı qəlbədən ona sponsorluq edən insanlara ürəkdən alqış düşür. Əlbəttə, ünvanına ilk alqışlar səslənməli olan o böyük insan isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan, Qarabağ fəhri İlah Əliyevdir. Çünki Qərbi Azərbaycana qayıdışın yolu Qarabağın işğaldan azad olunmasından keçirdi ki, bunu da məhz cənab Prezident etdi.

Sağ olsun o insanlar ki, ölkə rəhbərliyinin və rayon sakinlərinin ehtimadını doğruldaraq vəzifə və vətəndaşlıq borclarını şövqlə, vicdanla icra edirlər.

Mən bu yerdə nümayəndəliyin yaradılmasında xüsusi xidmətləri olan Qərbi Azərbaycan İcması Quba nümayəndəliyinin rəhbəri, Meyvəçilik və Çayçılıq Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktoru, biologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, filosof alim İlah Qaraqurbanlının, Quba rayonundan millət vəkili, iqtisad elmləri doktoru, professor, istedadlı nasir Əlibala Məhərrəmzadənin və Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Quba bölməsinin rəhbəri, şair dostumuz Ramiz Qusarçaylının adını minnətdarlıq hissi ilə qeyd etməyi özümə borc bilirəm.

Qubada gözəməli, görməli, adamı ruhən saflaşdıran yerlər, məkanlar çoxdur. İndi bu sıraya Qərbi Azərbaycan İcmasının Quba nümayəndəliyi də daxildir. Elə gün yoxdur ki, orada müxtəlif görüşlər, tədbirlər keçirilməsin. Bəli, cəmi 3 ay öncə fəaliyyətə başlayan Quba nümayəndəliyi qısa vaxt ərzində rayon gənclərinin, şəhid ailələrinin, müharibə veteranlarının, ziyalıların, sadə zəhmət adamlarının ön çox ziyarət etdiyi ünvana çevrilib. Burada vaxtaşırı olaraq respublikanın tanınmış elm adamları, ziyalıları, söz-sənət və siyasət adamları ilə görüşlər təşkil edilir, müsabiqə və disputlar keçirilir.

Bu cür rəngarəng tədbirlər silsiləsindən şəhid ailələri, “Vətən naminə” şəhid ailələrinə dəstək İctimai Birliyi, Azərbaycanın Qadın Sahibkarlar Assosiasiyasının nümayəndələri, bölgədə fəaliyyət göstərən ədəbi məclislərin iştirakçıları, Elm və Təhsil Nazirliyinin keçirdiyi “Qərbi Azərbaycana qayıdış” olimpiadasının qalibi, rayonun Əliməmmədova kənd orta məktəbinin XI sinif şagirdi Aydan Rəcəbova ilə olan görüşləri xüsusi qeyd etmək istərdim. Təbiidir ki, bu qəbildən olan tədbirlər insanların, xüsusən də yetişməkdə olan gənc nəslin yaddaşını Qərbi Azərbaycan sevdası ilə daha da dolğunlaşdırmağa xidmət edir.

Qərbi Azərbaycan İcmasının Quba nümayəndəliyinin binasına daxil olan hər kəsin ilk olaraq diqqətini cəlb edən Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin portretləri altında yazılmış iki sitat cəlb edir. Ulu Öndərə aid sitat belədir: “Mən buna inanıram, inanıram ki, o yerlərin sahibləri - azərbaycanlılar oraya qayıdacaqdır!” Prezident İlham Əliyevə aid sitatda isə bu gün artıq hər bir azərbaycanlının dilində şüara çevrilmiş olan, insanlara ruh verən “Biz Qərbi Azərbaycana mütləq qayıdacağıq” sözləri yazılıb. Bu isə o deməkdir ki, Qərbi Azərbaycan İcmasının Quba nümayəndəliyində olan, orada təşkil olunan tədbirlərdə iştirak edən hər kəs bir daha əmin olur ki, bəli, nə zamansa indiki Ermənistan ərazisindəki ata-baba yurdlarından vəhşicəsinə deportasiya olunan soydaşlarımız, onların övladları və nəvənəticələri mütləq o yerlərə geri dönəcəklər. Həm də bunun üçün elə də çox gözləməli olmayacaqlar. İnşallah, belə də olar!

Qafar Cəbiyev,
AMEA Arxeologiya və
Antropologiya İnstitutunun
İslam dövrü arxeologiyası
şöbəsinin müdiri, tarix elmləri
doktoru, professor, Azərbaycan
Respublikasının Əməkdar
jurnalisti